

Ղազարապետ համբարտա 2ար-
դեհ ցին վե ճումաս իրբեյի կիւն-
լեթի բապ օլաւնայ 1րդ.
Սեհեյիկի պարա իբն քեշին 60
Արթ ալթըր 35
Սեհեյիկի բեշին բաշրա իբն 85
Արթ ալթըր 45
Բօսրա խմբերի պիգե ալիս տիւր.
90 դրուշուգ բօսրա բապու. 80
դրուշա գապու. օլաւնայ.
15 կիւնլիւք ցիւսիւն 60 բր. տըր.

ՄԵՃԱՄՈՒՄԻ

ԱԷՊԱՆ

30 րաւա

30 րաւա

مجموعه اخبار
بك اوغلى تقسيم جادوسى نومرو ٦٥

DIRECTION
DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
Grand Rue de Pera 65

Ղազարապետ միւթէպիլիգ խաւաւաթ իւլին Թ. ԹՕԼԱՅԵԱՆԱ միւրաճաթ օլաւնայ. Է. Իտարէխանէ՝ Պէյոլլուտա ճառտէի գէպիւտէ Ն. 65

ԱՍԻԹԱՆԷ 26 ՅՈՒՆԻՍ

ՄԵԳԱՆԵԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ

Թաշարաւարտա, հէր թարաֆ էր-
մէնի-գաթօլիք էհալիսի տախի, եհ-
նի Կ-Բաթըրիկին պիր ան էվվէլ ին-
թիխապը ինքաւորնա, Իսթանպօլ է-
հալիսի գատար չար չէմէն պէքէ-
եօրաւր: Պու տա բէք թապիի տիր-
չէր եհրտէ Գաթօլիքէրիմիկին կէր-
չի քիւմիլ վէ միւթաթիւր րուհանի
չօպանլարը պուլունմադտա տըր. պու-
նունլա պէրպալէր, հիւ պիր մահէլլ-
եհնի Կ-Բաթըրիկին ինթիխապընտան
տօլանք ֆիթիւրուղ օլամանըպ, ան-
ճադ ումուսիեթիլէ նազարը տիգ-
գաթլարընը Իսթանպօլ, պու ին-
թիխապը ինքաւոր մէմուր օլան մէն-
լիսլէրէ աթֆ իմմիշէր տիր: Ֆիլ-
վադը, մատեմ քի անլէր տէ, պու
միլլէթիին գանընտան, աղաւորտան
տըրլար, վէ ճիւսի միլլէթի թապիին
օլունմադ պաշտան տիկէր աղաի
վիմուսըն բէք չօգ շէյլէր պէքէմէ-
նէ հազգը պուլունմադընը պիլի-
լէր, պու սըրաւտա հեհեհանը թա-
պիլ իլէ, օ պաշըն, ումուս ճէմաս-
թը, կէրէք եազընտա, վէ կէրէք
ուզապտա օլուն, հիւսնի իտարէեհ
միւթլէտիր պուլունմադընը էլլէթ-
տէ արզաւ իտէրլէր: Էլլէր Իսթան-
պօլ էհալիսի, պու ճէմասթըն թա-
պիտան էթի թէշէքքիլինտէ կէօնա-
կէօն միւշըրլաթա կէօնիւս վէրէ-
րէք, վէ կէօնակէօն ֆէտաքեարըդ-
լարա գաթլանարադ, քիլիսլէ-
րիին վէ սաթի միւթաթիւսթը միլլ-
եհնիին ինչաւորնտա, զէնկինի՝ բա-
րասը, էանաֆը՝ տիրլի տիրլիւ-
մուսլէնէթլէրի վէ ֆուրպարաստա՝
էլ էմէկիլլէ, հաթթա նիշէ նիշէ
միւթլէրէմ գաւաւնարը բըզլարընը
վէ պաշարընը սաշարընը սաթլադ,
պուլունմադ պէտէլլէրիլէ եարտըմա-
րընը էօրիկէմէմիշէր, վէ պու սա-
եհտէ ճէմասթըն քեաթֆէյի իլլէ-
րէ ալէադատար վէ հիստէտար օլ-
մանա սէլաշիեթի, վէ սէսլէրիին
իլլիթարմէք հազգընը գազանմըլար
իսէ, թաշարաւար էրմէնի-գաթօլիք-
լէրի տախի՝ քէնտի եհրէրիւտէ ալ-
նի ֆէտաքեարըդլարա գաթլանմը
օլտըրընտան, Իսթանպօլ էհալիսի մի-
սիլլու, իշպու ինթիխապա նէ՝ տէրէ-
ճէ ալէադատար օլաւար, ուզադտան
նէ՝ մէրթէպալ եհրէք թիւքէթիւ-
լէր, հազգընը տըրլար: Քիմանէ, ան-
լէրէ, «սիլ նէնէ» օլունօրտունուդ,
պու ինթիխապ՝ սըրֆ Իսթանպօլ է-
հալիսիին մախսուս տըր, չիւնքի Կ-
Բաթըրիկին մազամը, քիւրսիսի Իս-

թանպօլտա տըր. սիլ, եալընըք քէն-
տի եպիսկոպոսընընը իլէ իլթիլալ
Իտէպիլիւրիինիլ, տիեհմէդ:
Պու կիւնքի նիւսիւսիլիլտէ տէրն
իլթիլիլիլ պիր մէքթուպտա պահ-
սը կէշէն վան կիլի տահա նիշէ եհր-
լէրտէ քիլիսէնէ, մէքթէպէ վէ սա-
լիլէնէ ինթիխապընը բէք չօգ տըր.
պուլունմադ գաւաւնարընտա մէրիսաւ
վէ մէրիսաւ վէքիլլէրիին իլթի-
սաւրը, զալլէթի վէ ֆէտաքեարը-
ղը՝ նէ գատար զիեաւտէ օլաւ, եհնէ
մահաւաւ տուր: Պու հալտէ Կ-Բաթ-
րիկին պուլունմադ հազգընտա պիր իհ-
թիմաւը մախսուսը, նազարը տիգ-
գաթլար, ալլընմա մուսլէնէթի լա-
զըմ արը: Պիր Կ-Բաթըրիլ իսէ, է-
կէր քէնտիսիլտէ միւթաւար քեաթի
հիւսնի միւրաւտ, սէպաթ, զալլէթի,
հէր թապաֆըն տէրիսի տէրմանը-
նը տնիւստա մախսուս իլթիլտար,
թէնքիլլէր, վէ գազանմըլ օլտըրը
բալլէթի վէ թէվէնէնէ սաեթիին-
տէ, պիր ինթիխապ զէմանընտա էր-
պապը համիլիէթ ու իսպընը քիսէ-
լէրիին ալլէք պուլունմադընտա մախ-
սուս պիր գուլվիլի թէշիլիլէ մէվ-
նուտ օլաւ իսէ, թաշարա մէրիսաւ-
լըքլարընը, պիլիսիպէ ալլըր օլան
եհրէթլէր իտաֆիլիլէնէնէնէ չիւպ-
հէ կէթիլիլէմէդ:

Իլթիլէ, պուլունմա իլլին տիր քի,
մէրհուս Կ-Բաթըրիլ Եղարեան էֆ-
նիս վուգուր վէֆաթընը միւթէպազ-
բէք չօգ մահէլլէրտէն ալլէք զալլէ-
թաւընտա տէրն իլթիլիլիլ թաշար
մէքթուպլարընտա, «քեաթիլ միւս-
թաթի վէ միւթթէտիր, էլլաւըն էլ-
եհէք պիր զալլէր» Կ-Բաթըրիլիլէ ին-
թիլտար իտաւաւորնտա, պէքիլ Իս-
թանպօլ էհալիսիտէն տէ էվվէլ,
Խալիս վէ սաթիլի պիր արզաւ կէօն-
թէրիլիլ տիր:

Պու պապաթէ թաշար էրմէնի-գա-
թօլիք միլլէթտաշարընը միւթէ-
րիս օլապիլիլլէր քի, պու արզուլա-
րընա Իսթանպօլտա քի միլլէթտաշա-
րը տախի իլթիլալը իտէրլէր, վէ
Մէթպուի մուֆաթիսամըլ տէվլէթի
Ալիեհ իլէ Բէիսի էքպէրի րուհանի-
միլ հաշմէթլու Բաշա հալլէթլէրի-
նիս վէ Սինոգ աղաւարըլա ումուս
րէհապիլիլի տէ արզուլարը պու մէր-
քէպաթ պուլունմադընտա, կէշէն կիւն
«Փարոս» իւլլալը մէգալէտէ տէնիլ-
տիկի կիլի, հիւ չիւպհէ ևօգ տուր
քի, չէնտ կիւնէ տէկիլ ինքա իտի-
լէնէք օլան մուսլէլի ինթիխապի-
եհնիին նէթիլիլէսի, հէմ Ալլահըն միւ-
րաւորնա, հէմ ճէմասթըն արզուլա-
նա մուսլաթըք օլաճադ տըր:

ՅԱՐԳԱՆԻ ԱՌ ԿԱԹՈՂԻԿՈՒԹԻՒՆ

Ռուսանիլոյ նշանուոր քաղաքայինըն
եւ օրթոտոքս Եկեղեցւոյ ամենէն ուսեալ
անձերէն մին, Պ. Սղոյուման, նախկին նա-
խարար եւ անդամ Երեւանի Եկեղեցւոյ Ժո-
ղովոյ, գեղեցիկ ճառախօսութեան մը մէջ
յարգալիլ միւսարանը մընմարտ է առ Կա-
թոլիկէութիւն:

«Մեր Եկեղեցին կը գտնուի ցաւալի կա-
ցութեան մը մէջ, եւ պիտի ապաշարուի մեզ
մէջ թէ ոչ միայն մեր աղգալին Եկեղեցին
է այս կացութեան մէջ, այլ Արեւելքի ամ-
բողջ օրթոտոքս Եկեղեցին... Պէտք է խոս-
տովանիլ որ կրօնական խնդրը մեր հա-
սարակութիւնն չեն նետաքըքրիւր. ինչո՞ւ:
Վասն զի անտարբերութեան, սիւսպաւա-
նութեան միջոցաւ մը մէջ կ'ապրինք:
Մեր երկարատարը որ իրենց ուսումն քրած
են է ներստա, կը գաւանս անախ առգոր-
եալ անասաւաւ գաղափարներով որոց անձ-
նատուր եղած է հան յեղափոխական կու-
սակցութիւնը. եւ ցուցնելու համար թէ
զօրաւոր միւթեր, աղատախոսներ կամ յա-
ռաջիկամականներ են որ ոչ մի առիթ կը
կորսնցնեն շարախօսելու ընդդէմ Բրիտ-
տանէութեան:

Անոնք որ կը յարձակին կրօնի դէմ,
յանուն գիտութեան խօսելու յաւակնու-
թիւնն ունին Այս բնի բարձրէն կը հեր-
քեմ զանոնք: Չգիտեմ թէ ինչո՞ւ գիտու-
թեան ենթադրութիւններէն նախամիճար
չպիտի համարէինք կրօնական ճշմարտու-
թիւններն, պիտի ըսէի կրօնական ենթադ-
րութիւններն իսկ, որք իրենց կողմն ու-
նին նոյնիս աւանդութեանց պատկանելի
հեղինակութիւնն: Կրօնը ժողովրդոց եւ
բնակալութեան մի արտեւտական ար-
տադրութիւնը չէ, այլ բնական եւ հար-
կուտ մի պաշտօնն մարդկային սանձանա-
փակ մասը, զոր անյադ պէտք մը մղած է
ամեն ժամանակը երկրաւոր սանձաններէ
անպիտի Կրօնքն ուրիմն զօրութիւն ունե-
նալով բնական օրէնքի մը զօրութեամբ,
աստուածային է էպպէս: Տէրութեան մը
յառաջիկամութեան ամենէն հաստատունիւս-
րիւնն մարդկային սրտի բարենորոգումն
է, մինչդեռ ընկերութեան նիւթական զար-
գացումն ոչ մի աղգեցութիւն ունի ան-
հատին բարոյական բարեօրման վրայ: Արդ,
մարդկութեան ճշմարիտ յառաջիկամութեան
ամենէն նպաստաւոր հաստատութիւնն
է որ ամենէն աւելի իրաւունք ունի մեր
հոգածութեան, եւ անա սոյն պարագային
մէջ կը գտնուի կրօնքն:»

Ներհուն եւ ուշիւ պետական անձն թէ-
եւ ոչ հաւատակից մեզ շատ մը Կաթո-
լիկէներէ աւելի սակայն տեղեակ կը թուի
մեր Եկեղեցւոյ բացառիկ արժանեացն եւ
տիեզերական աղղեցութեան: «Փափա-
քելի է որ բարձրացնենք մեր կիւրքին բա-
րոյական աղղեցութիւնն» այն աստիճան որ
ի վիճակի լինի իրականացնելու առ մեզ
ինչ որ Բիթթլէր, զերահաջակ եպիսկոպոսն
Մալէնի կարողացաւ գործել իւր կաթո-
լիկէ քահանայներով, այսինքն ըստ իւր

խօսից, «բարեաց աւելի արդար բախտում
«մը մարդոց մէջ, ոչ բռնութեամբ, այլ սըր-
«տերու բարեօրմամբ, կըրալսիրութեամբ»
Սիստո՞ս, բաղդաստելով մեր Եկեղեցւոյ վի-
ճակն Կաթոլիկէութեան վիճակին հետ,
միայն կրնանք հաստատել՝ մե՞ծ ցաւով՝
այն անասանն հեռաւորութիւնն որ կը
բամնէ դայնա մտաւորական դարգացման
տեսակէտով:» Յաջորդ տողերն՝ հիւսնալի
ճշտութեամբ եւ քաջարի ճշմարտախօսու-
թեամբ՝ արժանի են ոսկեղէն տառերով
արձանագրուելու Ժ. Բր. դարու Պատ-
մութեան մէջ եւ ցուցնելու ամեն ներկայ
եւ ապագայ սերունդներու թէ Կաթոլիկէ
Եկեղեցին սիրելու եւ մեծարելու համար
հարկ չէ անպատճառ Կաթոլիկի լինել,
այլ հարկ է տակայն միտք մ'առնենալ կա-
րող խորհելու եւ սիրտ մը կարող յղանա-
լու մաքուր եւ փափուկ զգացումներ:

«Հնամասն Եկեղեցին — Պ. Սղոյուման
է որ կը խօսի — վարիչ աղղեցութիւն մ'ու-
նի ԱՄԵՆԱՉՈՐ ոչ միայն ստորին խաւե-
րուն վրայ, այլ նաեւ ամենէն զարգացեալ
եւ ամենէն ուսեալ դասակարգներուն վրայ:
Իսր հիմնած դպրոցները կը մըցնի յաջողա-
պէս անոնց հետ որոց յանձնը Տէրութեան
ստանձնած է: Ի՞նչ ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՄԻ ԳՐԵԹԷ ՄԵՆԱՇԸ-
ՆՈՐՀԷ ՈՒՆԻՆԱ ԲԱՐԵՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ
ԱՂՔԱՍԱՅ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ, Իսր Գե-
րապն Գաւաւնալապետն, իսր ամենէն մե-
ծանուն Առաջնորդներն կ'աշխատին ի յու-
ծումն ամենէն հրատապ խնդրոց: Տիեզե-
րանգակ ատենաբաններ ունի: ԳԻՏՈՒ-
ԹԻՒՆՆ ԳԱՂՏՆԻՔ ԶՈՒՆԻ ՆՈՐԱ ՀԱ-
ՄԱՐ, եւ կը մատակարարէ նմա միջոցներ
զորս նոյն Եկեղեցին կը գործածէ ապացու-
ցանելու համար այն ճշմարտութիւններն, ո-
րոց հաստատում անհնգաւորն է նա:»

Աւանդ խօսքեր որք պատիւ պիտի բե-
րէին քաղաքակրթ շախարհի ամենէն ծա-
նօթ գրիչներուն, եւ խօսքեր որոց ներքեւ
չպիտի վարանէր արդարեւ ստորագրել ամե-
նէն կարմիր անդաւաճեցանք... Որքա՞ն
ճշմարիտ է թէ Կաթոլիկէ Եկեղեցւոյ
ճակատապիտ եղած է միշտ ընդունիլ Գի-
տութեան մեծարանքն եւ Տգիտութեան
թշնամանքներն, եւ թէ իւր եղական պա-
տիւն է յաւէտ՝ պաշտելի լինել ամեն աղ-
նիւ եւ վեհ հոգիներու, որպէս եւ տեսիլ
ամենէն անտաշ ու անապա ճակներու...
Ն. Յ. Վ. Փ.

ՀԱՅ-ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՀԱՍՏԱՏԱՎՈՒԹԵԱՆ ԿԻՒԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՒՆԵՐՈՒ ԾԱՐԲԸ

Թ. ԱՆՏՈՆ ՀԱՍՏԱՆ ՊԵՏՐՈՍ Թ. —
Գրիգոր Պետրոս Բ. որդի անակնկալ մահ-
ուէնէն քանի մ'ամիս ետք (Սեպտ. 14),
Աթոռոյ Եպիսկոպոսներն ի Սիւննոքոս դաւ-
մարուեցան Յովսէփ Վալերկա Առաքելա-
կան Փոխան-Նուիրակին նախագահութեա-
նը(1) ներքեւ եւ համալերպելով հանդուց-

(1) Առաջին Սիւննոքոսն է, յորում կը
տեսնուի Նուիրակի մը նախագահութիւնը:

եայ Հայրապետին սրբազան կամաց միա-
բան հաւանութեամբ զԳերպ. Անտոն Հա-
սուն՝ ընտրեցին Կաթողիկոս Տանն Կիլի-
կիոյ եւ հինն ունենալով բարեյշխատակ
Հանգուցելոյն առաջարկած ինն պայման-
ները սիւնհոդոսական գրութեամբ մը Կ.
Պոլսոյ Նախագահը Զմմառ հրաւիրեցին,
որպէս զի հոն Կաթողիկոսական օծումն ըն-
դունի եւ ընդ հովանեաւ Ս. Աստուածած-
նի երկուց Աթոռոց միութիւնը հրատարա-
կէ։ Նորընտիր Հայրապետն ի պատասխա-
նի սիւնհոդոսական Հարց գրութեան թէ եւ
կ'ընդունէր ընտրութիւնը բայց մինչեւ որ
Սրբազան Քահանայապետն հաստատէ եւ
կատարէ միութիւնը պատշաճ կը համարէր
Պոլիս մնալ։ Հաճեան եւ Գաղաքիւսն
Արքեպիսկոպոսներն արդէն իբր պատուի-
րակ այս նպատակաւ Պոլիս խրկուած էին
եւ առջինն Հռոմ իսկ գաղած էր, երբ Անտոն
Պետրոս Թ. րորդ նորընտիր Կաթողիկոսն
1867ին Հռոմ կ'երթար եւ հոն կ'ընդունէր
Պալիսումը Յուլիս 15ին Կաթողիկոս արեւելեան
Պատրիարքաց համար սրբուած երջումը Ս.
Քահանայապետին առջեւ ընելով։ Անկէ
ետքը միայն նորընտիր Կաթողիկոսը Պոլիս
կը վերադառնար եւ Օգոստ. ամսոյ 15ին
Կաթողիկոսական օծման հանդէսը կը կա-
տարէր։ Անտոն Հասուն Պետրոս Թ. րորդ
մեծ դէմք մ'է. ինչպիսի՝ ընդ թէ եւս ունե-
ան իրեն նկատմամբ յայտնուած թեր ու
դէմ կարծիքները, զոնէ սա օտոյգ է թէ
Ամեն. Հասուն միայն վարչական գործերու
մէջ դժուարութիւններու բխած է։ —
1842ին Արհ. Հասունի անունը արդէն ծա-
նօթ կը գտնենք եւ իբր արտոյտաւոր Արք.
Անարզաբայ Պոլսոյ նախագահական թեմին
ոգին էր. 1846 Յունիս 22ին համաւաւոր
Պօղոս Մարուշեան Նախագահին յովորդե-
լով սկսած է գործել անսպառ եւ անվը-
հատ եռանդեամբ։ Պոլսոյ Նախագահու-
թիւնն Հասունի շատ եւ շատ բան կը պար-
տի. իրմով Պոլսոյ թեմն Կաթողիկոսական
իրաւասութենէ բոլորովին անջատ եպիս-
կոպոսութիւններու արժանացան։ Գաղա-
քիւս, Արդուին, Պրուսա, Կարին, Տրապի-
զոն եւ Խարբերդ (1865) Եպիսկոպոսներ
ունեցան եւ Կ. Պոլսոյ Նախագահութեան
կցուեցան(1)։

Մինչեւ 1880 բարեյշխատակ Անտոն
Պետրոս Թ. րորդ Կաթողիկոսութիւն ըրաւ,
խիստ աղմկալից բաժանման, գծտութեան
եւ հակակրօթեան մէջ, զոր խոհեմական
է մտաւորութեան քողով ծածկել։ Այս թուա-
կանին Լեւոն Ժ. Թ. րորդ Սրբազան Քահա-
նայապետն ուղեւոր իւր արեւելասէր ու
գինն յազուրդ տալ Կարդինալական Միլա-
նի գառակն ու գլխարկը պարզեցեց ալե-
զարդ վշտահար Հայրապետին։

Ժ. ՍՏԵՓԱՆՈՍ ՊԵՏՐՈՍ Ժ. ԱԶԱՐ-
ԵԱՆ. — Հասուն Միլանաւորին հրաժար-
ման վրայ, Եպիսկոպոսներն ու ժողովուր-
դը միաբան հաճութեամբ եւ քուէից ա-
ռաւելութեամբ Կաթողիկոսական Աթոռոյ
վրայ բարձրացուցին Ազարեան Ստեփան

Ի լրոյ գիտեմ թէ մէկ անգամ մ'ալ այս-
պիսի օտար նախագահութիւն մը տեղի ու-
նեցած է, բայց Նուիրակը միայն վիճարա-
նութեանց ժամանակ կարծիք յայտնած է
եւ ընտրութեան կատարուած օրը բնաւ ե-
կեղեցին օտք չէր կոխած։

(1) Մեր մէջ Միւսոն օրհնենքն ու Ե-
պիսկոպոսական օծումը բացառաբար Կաթո-
ղիկոսին իրաւասութեան վերապահուած է.
դարաւոր աւանդական սովորոյթը կամ
կանոնը միայն այն տալն կը թոյլարդէ ե-
պիսկոպոս ձեռնադրել, երբ Կաթողիկոսա-
կան ընտրելին պարզ վարդապետ է։ Այս-
պէս եղած է Միքայէլ եւ Բարսեղ Կաթո-
ղիկոսներուն օրով, որոնք իրենց ընտրու-
թեան օրը Անտոնեան վարդապետ ըլլալուն
Սիւնհոդոսական Եպիսկոպոսներէն նախ Ե-
պիսկոպոս ձեռնադրուեցան եւ ապա Կա-
թողիկոս օծուեցան։ Եջմիածնայ մէջ Կաթո-
ղիկոսի օծման համար 10-12 Եպիսկոպոսաց
ներկայութիւնը հարկաւոր է։

Արքեպիսկոպոսը 1881 Յունիս 24ին Յիսուս
Փրկիչ Եկեղեցւոյ մէջ Կաթողիկոսական օ-
ծումն կատարեց Մէլքիսէ Ժերոնեազարդ
Նազարեան Մեղրոն Եպիսկոպոսն առին-
թեալապետութեամբ Սիւնհոդոսական Գերպ.
Հարց. Ազարեան Կաթողիկոս Պոլսեցի էր
եւ Բրուսելսիւսայի աշակերտաց, որուն
դարչն ու փառքն եղաւ։ Բազմակողմանի
եւ զնահասելի ձիրքեր ունէր նա, հան-
ճարեղ, սուր իմացականութեամբ եւ տեն-
դոտ գործունէութեամբ կէս դար շարու-
նակաբար աշխատեցաւ իր հօտին համար,
Անհաշտ կիրքերու, անձնական աստու-
թիւններու թո՛ւ ու բո՛ւնի մէջ դիպցաւ ա-
նեղիկի յառաջ երթալ. խաղաղութեան
սիրոյն համար զոնց իր ետ եւ դժուարին
երկար բռնագնացութիւններէ եւ զիջում-
ներէ վերջ վերջացոյց երկպառակութիւն-
ները, հակակրօթիւնները։ Քաղաքագէտ
եւ խաղաղասէր մտքի տէր ըլլալով հան-
գիծ, քաջագէտ էր տոհմային զրախու-
թեան, գաղղիներէն, խաղերէն, անգլիե-
րէն, հին եւ նոր յունարէնի եւ լատինե-
րէնի Եկեղեցական ժամանակակից պատ-
մութեան մէջ Ազարեան Սրբազանի անունն
առանձինն էլ մը զրաւած է. տասն ութ
տարուան Հայրապետութեան ամբողջ
դարձը պիտի ըլլայ միամօր ծնունդ երկու
կուսակցութիւններուն հաշտութեան գործը.
Միայն այս բանին համար ինծի սրայտելի
եւ նուիրական պիտի ըլլայ Ազարեան Կա-
թողիկոս Պատրիարքին յիշատակը, որով-
հետեւ խաղաղութիւնը սիրեց եւ տասն
ութի տարի շարունակ խաղաղ մտքով գոր-
ծեց։

Թէ Ամեն. Անտոն Պետրոս Թ. եւ թէ
Ստեփանոս Պետրոս Ժ. րորդ Կաթողիկոս-
ներուն յիշատակը իմարմ են եւ նորագոյն
սիրունդի կը պատկանին. այն ինչ զոցուած
երկու գերեզմաններուն առջեւ կանգ կ'առ-
նում եւ ապագային թողով ընդարձակ
կենսագրութիւնն այս երկու անհետացած
գէմքերու կը բաւականով ինքրելով որ
Գերպ. Սիւնհոդոսականք եւ Առաքանեաց
ժողովն պարզեան Հասարակութեան ար-
ժանեալի ժամանակակից Կաթողիկոս-Պա-
տրիարք մը։

ԹՈՂՀ. Յ. ԱՄՆ

ՎԱՆ

Պաշտօն Հոգեւորականութեան. — Իստան-
կուլ. Խոստայախիւ. — Յակոբ Վրդ.
Թօփուգեան եւ 4 Մայրապետք։

Մայիս 15(27), Գեր. Հ. Անտոն
վրդ. Առաջնորդ Կաթողիկէ Հայոց՝
հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրաւ։

ՊԱՇՏՈՆ ՀՈԳԵԶԱՆԳԱՍՏԵԱՆ
ԱՄԵՆ. ԵՒ ԳԵՐԵՐԶ. ՀՈԳԵԶԱՆԳԱՍՏԵԱՆ
ՍՏԵՓԱՆՈՍ ՊԵՏՐՈՍ Ժ. ԱԶԱՐԵԱՆ
Կ. ՊԱՏՐԱՐԿ ՏՆԱՆ ԿԻՂԻՍԻՈՅ

«Յաւաքիկայ Կիւրակէ (Մայիս
16/28) առաւօտ ի Ս. Լուսաւորիչ ե-
կեղեցւոյ՝ ի Կլոր-Դար։

«Յետ հանդիսաւոր ժամերգու-
թեան մատուցի Զայնաւոր-Պատա-
րագ ի ժամ 10։

«Ապա՝ կատարի սգալի պաշտօն
Հոգեհանգստեան Երջանկայիշատակ
սիրելի Կ-Պատրիարք Հայրապետին
մեղրոյ։

«Հրաւիրին ամենայն Յարգ. Հարգ.
Տեառք, Տիկնայք եւ բոլոր անդամք
Կաթողիկէ միութեան՝ ներկայ լի-
նել սոյն տխուր արարողութեանց եւ
պաշտամանց։»

Դոմինիկեան Հարց Որբանոցի
Տեսչութեան որպէս օգնական եւ ու-
սուցիչ Պ. Արշաւիրի հակողութեամբ,
որ դարձապետն է Կլոր-Դարի եւ Քա-
ղաքամիջի եկեղեցեաց երգեցելի դա-
սուն, Սեղանին ընդ առաջ տխրա-

ստրաս շրջալով իւրաքանչեւ եր
մահարեմը, որ ծածկուած էր սեւ
ու ճերմակ բեհեղեայ պատառնե-
րով ու կերպաններով։ Վրան դըր-
ուած բարձրաստիճան խոյրն իւր սա-
րօք եւ դատադան։ Վերեւ խաչ, կեղ-
րոնն Աւետարան, շուրջանակի ծաղ-
կեղէն ամաններ ու պատկներ եւ
արծաթեայ միմակներ՝ պատառ-
եալ սեւաթուր շղարշներով։

Նմանապէս խորանին վերեւէն ե-
կեղեցւոյ պատերը սեւադոյն ծած-
կոյցներով քաղաւորուած էին։

Առաւօտուն հետզհետէ երկնեւ
ժողովորդեան խուռն բաղմունքեամբ
եկեղեցին լիով կը լեցուէր. ընդ որս
եւ Բէթիի պաշտօնէութիւնն։

Մահաբմին ընդ առաջ կանդ-
նած էին Սալմաստի Կաթողիկէ Քաղ-
ղեացոց Գերպ. Տ. Իսահակ Եպիս-
կոպ. իւր Լազար վրդ. Կ. Նուպար.
Փրան. հիւպատոսութեան տեղակալ
վրդ. Բէր տը Փրանս, եւ բէր ժագ-
ու բէր Սիմոն։

Հանդիսագիր-պատարակ ինն ե-
ղաւ Գեր. Առաջնորդ Հ. Զնոյեան.
Կրօնապատերէր Տ. Յակոբ վրդ. Մը-
կըրալ։

Որբանոցի սանուհիքն ու սանու-
հիք շարուած էին մահաբմին շուր-
ջը։ Տխրածայն ու գեղեցկագեղ կ'եր-
գակցէին Ս. Պատարարի եւ Պաշտա-
ման տիրադուռնի երգեցողութեանց՝
ընդ առաջնորդութեամբ յիշեալ Պ.
Արշաւիր երաժշտապետին։

Հոգեհանգստեան պաշտօնի բակ-
սելուն՝ բաղմունքեան ամենուն վա-
ռելամիմը յրուեցան։

Տ. Իսահակ Եպիսկ. խնկարկու-
թեան բուրմառած գաթիկներ կատա-
րեց մահաբմին չընանկաւ, երբ՝
ալ կ'արտաւեր տխուր արարողու-
թիւնը «Հոգւոյ հանգստեցելով՝ մաղ-
թեանքով։

Նոյն կիւրակի իրկուսն Սեղան մը
տրուեցաւ Կ-Հայոց Առաջնորդարա-
նին մէջ դաս մը զլիսաւոր անձանց,
որոց ի գլուխ կը գտնուէր յիշեալ
Իսահակ Գերապայծառը։

Պարսկաստանի Սալմաստ քաղա-
քի եւ շրջակայից Կաթողիկէ Քաղղեաց-
ոց՝ որոյ թիւն 7-8000 կը հաշուի,
Առաջնորդ Տ. Իսահակ Եպիսկ. Խոստա-
պախչ, ընդ իւր ունենալով Տ. Լու-
զար վրդ. Նուպար, մայիս 13ին Վան
եկաւ եւ իլկանեցաւ Դոմինիկեան
Հարց բնակարանը Գեր. Առաջնորդն
մեր Հ. Անտոն Մ. վրդ. Նորին Գե-
րապայծառութեան դարուտը շնոր-
հաւորելու գնաց։ Փոխադարձի եկաւ
եւ Ն. Գերապայծառութիւնը Մանա-
ւար կոչուին ի հրաւիրուեցաւ յԱռաջ-
նորդարան մայիս 17ին, որոյ հետեւ
եալ օրը մեկնեցաւ Մարա քիւղա-
քաղաքը գնալու, անտի իւր բնակոյ-
րը։ Վան եւ շրջակաները Աւուրոց թի-
ւը քիչ են, իսկ Սարայի բնակիչք
ամէնն ալ Ասորի են, կարծեմք թուով
150 տուն։ Իսահակ Եպիսկ. սոյն պը-
տոյար Հովուութեան մը պաշտօնա-
կատարութիւն կամ այցելութիւն մը
էր այդ Աւուրոց համար, որոնք Քաղ-
ղեական ցեղէ սիրեալ են, եւ Կա-
թողիկոսութիւն ընդունած են այս վեր-
ջերը։

Քաղաքիս Կ-Հայոց Հասարակու-
թեան հետզհետէ ստացած կազմա-
կերպութեան շնորհիւ սկսեցին եկե-
ղեցական, դպրոցական, պաշտօնեա-
կան եւ այլն պէտքերը կարեւոր ու
պահանջելի հանգամանք առնուլ։
Ուստի Գեր. Հ. Անտոն վրդ. Առաջ-
նորդ տեղեկագրած էր զայս Պոլիս,
ի Կ-Պատրիարքարան։ Ըստ այսմեր
ջանկայիշատակ Հոգեւոր Տէր երա-
նաշնորհ Կ-Պատրիարք Ազարեան տնօ-
րինած էր նախապէս մի վարդապե-
տի եւ 4 Մայրապետ-քոյրերու վան
գաւ Արհ. Տեղապահ Արկիւարեան
Արք. ի առաքմամբ Պանտմայի նա-
խորդ ժողովորդապետ Վեր. Տ. Յա-
կոբ վրդ. Թօփուգեան եւ առաքինա-
պարդ Գոյրեր՝ համասիրելի Տեղա-
կան մեծաւորուհի, Պէպթիք, Ար-
ոնէնիս եւ Ալէքսանտրա, ամսոյ 2ին
Վան հասան, ամենայն յաջողութեամբ։

Աւանց արուարձան (քաղաքէն 1
ժամ հեռու) հասած առեւնին ընդ
առաջ զնացողաց կողմէն հրաւի-
րուեցան հանգիստ մ'առնուլ առաւօց
պատրաստուած վայրը։ Դրան առաջ
շարուած կեցող Աւանուց Կ-Հայոց
դպրոցի աշակերտք բարի գալստեան
երգ մը եղանակեցին։ Կէս ժամ
չափ հանգիստ առնուելէ յետոյ՝ ու
ղեւորութիւն շարունակուեցաւ։

Ի ճանապարհին հասաւ Բէր Սի-
մոն գլխաւորող երկսեւ բազմութեան
մը հետ։

Անդ՝ քաղաքամիջի Հայ-Կաթո-
ղիկեայ վարժարանի երկսեւ աշա-
կերտք պատրաստուած էին, ու եր-
գեցին «Բարի եկաք» տաղը։

Ժամ 9ին Կ-Հայոց Առաջնորդա-
րան ժամանեցին։ Առաջնորդ Գեր.
Անտոն Հայրը հոգեղեղ խնդրութեամբ
ընդունի լով զանոք, երկուստք տե-
սակցութիւն յոյժ բերկրալիք եղաւ
Վեր. բէր տը Փրանս եւ բէր ժագ-
անդ՝ յԱռաջնորդարան կը գտնուէին,
որոց տեսակցութիւն եւ խնդակցու-
թիւն եւս շատ ուրախալիք եղաւ։
Ապա՝ թափեցաւ ժողովորդեան բազ-
մութիւն ի շնորհաւորութիւն գա-
լստեան։

Ի վերջոյ Մայրապետք պատրաս-
տեալ մասնաւոր օթեւանին գնացին
եւ Հ. Յակոբ յԱռաջնորդարանի գի-
շերեց։

Յաջորդ առաւօտ Կլոր-Դարի դըպ-
րոցի երկսեւ աշակերտներ եկան,
գալուստը շնորհաւորող կրկին երգեր
նուագեցին։

Ժամ 2ին յԱռաջնորդարանի Դո-
մինիկեան Հարց որբանոցի սաներն
ու սանուհիք եւ Բիւզանդեան վար-
ժարանի բարձրագոյն դասարանի ա-
շակերտուհիք միասին եկան ի շնոր-
հաւորութիւն գալստեան Տ. Յակոբ
վրդ. ին ու Մայրապետ-քոյրերուն։
Կարդացին արձակ եւ ոտանաւոր ու
զերծներ ու երգեցին մէջ ընդ մէջ
գեղեցիկ երգեր, որոց մին Ֆրան-
սերէն էր։

Հետեւեալ օրուրէն սկսեալ Հ.
Թօփուգեան այցելութիւններ տուաւ
Որբանոցի երկսեւ պատասպարեցոյ
Բիւզանդեան վարժարանին, Կլոր-
Դարի եւ քաղաքամիջի դպրոցներուն
ինչպէս եւ աղին քոյրեր կատարե-
ցին պոյոյներ նոյն ուսանողական
վայրերը։

Հոգեգալստեան մեծ տօնին Տ.
Յակոբ վրդ. առաջին Զայնաւոր Պա-

